

7.nodarbība. Manipulācija

4.nodaļa, B daļa

VERY
VERIFIED

Aktivitāte	Laiks	Norādes un mērķi
Ievads	2 min	Norādiet nodarbības apmeklētājiem vai skolēniem, ka šajā nodarbībā turpināsiet mācīties par manipulāciju. Ne visi sociālo mediju lietotāji, kas uzdodas par īstiem cilvēkiem, tādi ir. Ir arī tā sauktie boti un troļļi. Vaicājiet, vai viņi zina, kas tie ir. Ja kāds atsaucas, lūdziet īsu skaidrojumu. Īsumā - boti ir mākslīgi, automātiski koordinēti lietotāji/identitātes. Troļļi ir reāli cilvēki, kas izveidojuši alternatīvu identitāti ar nolūku provocēt citus sociālo mediju lietotājus.
Video	5 min	Noskatieties video, kur izskaidrots, kas ir boti, troļļi un kā tos atmaskot. Saite - https://youtu.be/Pn1mis99QFQ
Viltus foto izaicinājums	3 min	Aiciniet nodarbības apmeklētājus ieiet https://www.whichfaceisreal.com/ un salīdzināt divu cilvēku portretfoto. Palūdziet izspēlet spēli vismaz trīs reizes un paskatīties, cik sekmīgi izdodas uzminēt, kurš no attēliem ir īsts. Viens no foto vienmēr ir vitots jeb to ģenerējusi datorprogramma. Mājaslapas sadaļā "Learn" ir padomi, kā atmaskot viltus attēlus. Par šīm pazīmēm turpinājumā.
Automātiski ģenerētu attēlu pazīmes	5 min	5.-8. slaidis. Parādiet nodarbības apmeklētājiem automātiski ģenerētos attēlus un to pazīmes no Which Face is Real mājaslapas sadaļas "Learn".
Trīs jautājumi faktu pārbaudei	2 min	Pastāstiet par šiem trim jautājumiem, ko var sev uzdot, veicot faktu pārbaudi: - Kurš izteica apgalvojumu? Vai viņam/ai ir pietiekamas zināšanas un informācija, lai to zinātu? - Kādi pierādījumi un avoti izmantoti? Vai avotos tiešām teiktas, kas apgalvojumā? - Uz ko norāda citi avoti?

7.nodarbība. Manipulācija

4.nodaļa, B daļa

Aktivitāte	Laiks	Norādes un mērķi
Tests: Izvērtē avotus	10 min	Palūdziet studentiem izpildīt testu par avotu izvērtēšanu. Saite - https://veryverified.eu/lv/nodalas/4-nodala/b-sadala-manipulacija/fake-expert-opinion-advertorial
Vai viņš/viņa ir eksperts?	2 min	Nolasi situācijas aprakstu. Nesen Facebook medijiem ziņoja, ka no portāla dzēsts tīkls ar 500 kontiem, kas popularizēja izdomāta (neeksistējoša cilvēka) biologa Vilsona Edvarša (Wilson Edwards) atziņas par Covid-19 izcelsmi. Viņš apgalvoja, ka ASV traucē izpēti Covid-19 izcelsmei. Viltus zinātnieka apgalvojumus regulāri pārpublicēja plašsaziņas līdzekļi Ķīnā.
Padomi, lai izvērtētu, vai tiešām kāds dēvējams par ekspertu noteiktā jomā	5 min	Nolasiet padomus
Treniņš	10 min	Sadaliet nodarbības apmeklētājus 3 grupās un lūdziet izmantot iepriekš apspriestos padomus, lai atbildētu uz jautājumiem. 1.grupa: Kas ir Uga Dumpis? Kādā jomā viņš ir specializējies? Vai tas ir saprotami, kādēļ mediji tik bieži viņam uzdod jautājumus par infekcijas slimībām? 2.grupa: Kas ir Andris Ambainis? Kāda ir viņa izglītība? Ja tu būtu žurnālists, vai tu pie viņa vērstos ar jautājumiem par pērtiķu bakām? 3.grupa: Kas ir Ilgonis Vilks? Vai būtu vērts uzklaut viņa vērtējumu par kādu īpatnēju parādību kosmosā? Lūdziet katras grupas pārstāvim padalīties ar secinājumiem. Uzsveriet, ka informāciju par labi zināmiem zinātniekiem nav grūti atrast. Tāpat svarīgi izskaidrot, ka lielisks speciālists noteiktā jomā nav eksepts visās jomām (tas attiecas uz jautājumu par A. Ambaini).

7.nodarbība. Manipulācija

4.nodaļa, B daļa

Aktivitāte	Laiks	Norādes un mērķi
Tests	6 min	Pastāstiet nodarbības dalībniekiem, ka vēl viens manipulācijas veids ir sagrozīt informācijas avotā pausto vai izraut to no konteksta. Palūdziet aplūkot šo gadījuma analīzi, lai redzētu tādu piemēru. Saite - https://veryverified.eu/lv/nodalas/4-nodala/b-sadala-manipulacija/fact-checking-tools
Noslēgums	2 min	Aiciniet studentus iepazīties ar informāciju sadaļā par faktu pārbaudēm. Tur apkopoti dažādi rīki un paņēmieni, kas var noderēt, izvērtējot informāciju. Saite - https://veryverified.eu/lv/nodalas/4-nodala/b-sadala-manipulacija/fact-checking-tools